

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Светла Йорданова Христова, преподавател в НБУ, департамент „Кино, реклама и шоубизнес“, доцент в научната специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ (шифър 05.08.03),

относно

дисертационния труд „Култура - комуникации - кино в преход“ („Преходни истории за култура и комуникации“) на доц.д-р Петя Александрова за придобиване на научната степен „доктор на науките“ по професионално направление „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ (шифър 05.08.03)

Дисертацията на доц. д-р Петя Александрова „Култура - комуникации - кино в преход“ („Преходни истории за култура и комуникации“) има пионерски характер със стремежа си към откриване на разнообразни връзки – на макро и микро равнище, със съчетаването на общото със специфичното между привидно отдалечени области на културата в епохата на глобализацията и дигитализацията. Авторката е преценила, че предметът на научното ѝ дирене изисква изследването на киното да бъде в конвергенция с останалите съвременни медии, ползването му като инструмент на ПР в условията на съвременната култура. Именно динамиката на тези съвременни процеси пречи те да се систематизират, но в същото време тя е и причината да се оформи нов арт потребител, който възприема киното в разнородния контекст на богат набор от комуникационни форми.

Впечатляваща е професионалната рефлексия за различни явления и събития в съвременната култура, осмислянето им, изобщо от вграденото в

дисертационния текст човешко време, чиято смисленост носи културна радост и респектира с научната си прецизност. Не бих искала да подмина впечатляващото средоточие на познания по предмета на изследването, изобщо широките хуманитарни знания на авторката, критическата ѝ рефлексия и коректната употреба на концептуалния апарат от различни области на съвременната ни култура, когато тя ни представя разсъжденията си за кинофестивали, театрални прегледи, телевизионни риалити формати, музейно и библиотечно дело, съвременна руска литература, руски артфилми и т.н.

Този неуправляем на пръв поглед мащаб в обглеждането на съвременната култура е овладян и фокусиран чрез конкретната обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд. Целта на изследването е да се сглоби от мозаечните парченца на отделните практики в съвременната култура обобщен портрет на киното в тази нова културна и комуникационна среда като се използва интердисциплинарен подход, служейки си с понятийния апарат на няколко научни области: културология, кинотеория, масови комуникации. Прави впечатление лекотата, с която авторката го е усвоила и накарала да работи добре за нейните цели. Всички понятия се използват коректно, наблюденията върху тях са умело обединени в цялостни модели за размишления, които представляват отделните 4 глави на дисертацията: „Нови медийни практики“, „Прочити на културната история“, „Приложението на метода“, „Нарушеното общуване“ – като всяка от тях съдържа 9 аспекта на дадената тема.

Търсенето и прилагането на интердисциплинарен подход, усилие, с което се солидаризирам, е мотивирано от многоаспектния обект на изследване и затова мога да го окача като адекватно и ефективно проведено. Тук подчертавам като изключително оригинална и адекватна за постигането на целите в дисертацията избраната и приложена успешно от авторката втора методология, а именно теорията на кинокласика

документалист Дзига Вертов за улавянето на "неподправения живот" с няколко практики за фиксиране на действителността: скрито, изневиделица и чрез наблюдение. Така, с прилагането на този метод доц. Александрова постига мащабно внушение за съвременните възможности на киното и изкуствата в сферата на ПР, културата, комуникациите, като съумява да сглоби от мозаечните парченца на отделните практики обобщен портрет на киното в тази нова културна и комуникационна среда.

Не е трудно да се досетим, че за редица частни въпроси, засегнати по необходимост в дисертацията, би могло да се напише отделна дисертация: Например: „Актьорското майсторство, представено чрез телевизионното предаване „Кастинг“, или „Съвременни комуникативни и естетически измерения на руското арт кино“ и т.н. Споменатите аспекти присъстват в дисертацията, но някой с основание може да реши, че изложението им е недостатъчно, а то е недостатъчно, защото са аспекти, а не фокус на изследването. Тъкмо това трябва да имаме предвид, ако не искаме да изпаднем в свръх претенции за обхвата и центрирането на дисертационния материал.

Въпреки присъствието на съпоставки и обобщения, работата не е останала върху равнището на абстрактните построения, личи си способността на авторката да извършва конкретни анализи и същевременно непрекъснато да хвърля мостове между разнообразни съвременни практики от областта на киното, телевизията, литературата, театъра, музейното и библиотечното дело, да ни предлага стабилни професионални критерии и вкус при оценката им.

Иначе казано, теория, история и практика непрекъснато се засрещат, допълват и обясняват взаимно, за да изградят впечатлението за изменчивостта и фрагментарността на отделните изкуства днес и в това според мен се крие първото значимо достойнство на текста, представен от доц.д-р Петя Александрова. Впечатлява способността ѝ да открива

историческото движение, актуалните трансформации на класически категории и понятия в изкуството (в такава светлина са анализи и оценки на филмите „Катин“ реж. А. Вайда, „Частно разследване“ - реж. Антони Дончев, разсъжденията за „Оскари“-те, за филмите на Кира Муратова и др.)

Особено внимание е отделено на криворазбраната комуникацията между ПР на филмова продукция и журналистите. Авторката се основава на личния си журналистически опит с ПР на филма „Островът“ (реж. Камен Калев). Анализът на всяка стъпка в описаната комуникация е свидетелство за почтена професионална работа, но също така представлява и надеждна за следване професионална технология, което повишава значимостта на споделения опит.

Работата е начетена, за нейното написване е извършен колосален труд за оглеждане, селектиране и осмисляне на разнообразна информация, която стриктно е представена, с коректно цитиране и позоваване.

Последното свое наблюдение, върху което бих искала да обърна внимание, е свързано с изследователската почтеност на дисертационния труд към родната ни, колкото и да е бедна в този случай, традиция. Актуализирани са всички възможни изследвания, написани от български автори, свързани с темата, обърнато е внимание на многобройни специализирани сайтове.

Приложените методологии в изследването обезпечават цялостния успех на дисертационния текст, който е с пет прецизно формулирани от авторката приноса, които смятам за верни и със значителен и оригинален принос в съвременната наука за комуникациите.

Приложени са 21 публикации, свързани с дисертационния труд в реферирани и специализирани издания. Те са израз на творческата и

научната активност на Петя Александрова и са доказателство, че тя е сред най-авторитетните съвременни кинокритици в България.

За да обобщя, в заключение ще кажа, че представената дисертация „Култура-комуникации-кино в преход“ е резултат на сериозна и задълбочена работа, тя е добре организирана и модерно информирана, много ясна и убедителна в своите разсъждения и послания. Убедена съм, че тя има всички необходими качества за да бъде присъдена научната степен „доктор на науките“ на нейната авторка доц.д-р Петя Александрова.

23 ноември 2015 г.

Рецензент: доц. д-р Светла Христова